

SIVISTYSPALVELUJEN PALVELUALUE

Sivistyspalvelujen palvelualueella on yksi lautakunta. Sivistys- ja kulttuurilautakunta vastaa sivistyspalvelujen järjestämisestä, tuottamisesta ja kehittämisestä kaupunkistrategian ja talousarvion linjausten mukaisesti. Sivistys- ja kulttuurilautakunnan alaiseen toimintaan kuuluvat palvelukokonaisuudet ovat varhaiskasvatus ja esiopetus, perusopetus ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut. Lautakunta vastaa alaisensa toiminnan valvonnasta ja ohjauksesta sekä asiakasmaksuista.

Sivistyspalvelujen palvelualueella toteutetaan Tampereen kaupungin tekemien yhteistoimintasopimusten perusteella myös kansalaisopistotoiminnan yhteistoiminta-alueen tehtäviä.

Tuottavuuden parantaminen

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa saavutettiin tuottavuutta sähköistä viestintää tehostamalla ja automatisoimalla. Harrastus- ja tapahtumatilojen omavaltontaa kehitettiin.

Perusopetuksessa sekä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa aloitettiin osallistuvan budjetoinnin malli ja lasten ja nuorten sekä henkilöstön kanssa.

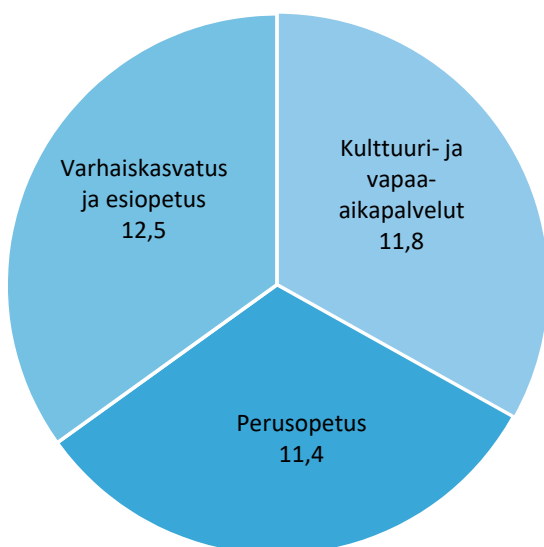
Sivistyspalveluissa käynnistyi vuonna 2020 yhteensä neljä tuottavuus- ja tuloksellisuuspilottia; kasvatus- ja opetuspalveluissa kolme ja yksi kulttuuri- ja vapaa-aika palveluissa. Pilottien tavoitteena on kartoittaa tuottavuuspotentiaalin ja tuloksellisuuden kehit-

tämistapoja. Tuottavuutta ja tuloksellisuutta pilotoidaan vuosina 2020-2021.

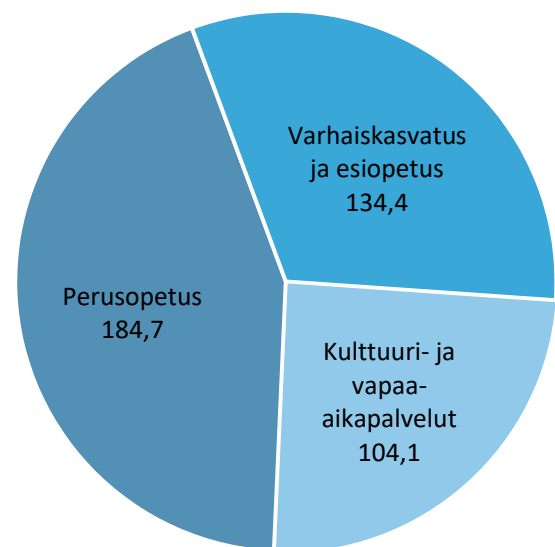
Sammon, Linnainmaan ja Vuoreksen kasvun ja opinpolut: Tavoitteena on päiväkotien ja koulujen yhteisen johtamisen työkalujen kehittäminen sekä henkilöstön, oppilaiden ja päiväkotilapsien osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen.

Aluekirjastopalvelut (Etelän ja Koilisen alueet): Tavoitteena on tuottavuus- ja tuloksellisuuspotentiaalin tunnistaminen ja johtamisen kehittäminen kirjastopalveluissa.

TOIMINTATULOT, 35,8 M€

TOIMINTAMENOT, 423,2 M€

SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA

Sivistys- ja kulttuurilautakunnan alainen toiminta koostuu kolmesta palvelukokonaisuudesta, jotka ovat varhaiskasvatus ja esiopetus, perusopetus ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut. Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen lainsäädäntö määrittelee pääasiassa palvelujen järjestämistavan. Perusopetuksen toimintaa ohjaa perusopetuslaki sekä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa kunnalla on suuremmat mahdollisuudet itse määrittellä palvelujen sisältö ja laajuus. Sivistyspalveluilla mahdollistetaan ja edistetään sivistystä, lasten ja nuorten kasvua, elinikäistä oppimista, omaehtoista toimintaa ja hyvinvointia sekä kaupungin ja kulttuurin elinvoimaa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Varhaiskasvatuspalveluiden piirissä (sis. esiopetuksen) oli yhteensä 10 449 lasta (lasku 3,6 % vrt. 2019). Yksityisessä päivähoitossa lapsia kaikkiaan 1 871

(2019: 1 791), joista palvelusetelipäivähoidossa 1 364 (2019: 1 234) ja yksityisen hoidon tuella 508 (2019: 557) lasta. Lapsimäärät ovat koko vuoden keskiarvoja ja ottavat huomioon pandemian tuoman palvelutarpeen supistumisen keväällä 2020. Perusopetusikäisten lasten määrän arvioidaan kasvavan edelleen tulevina vuosina. Perusopetuksessa oli yhteensä 18 249 oppilasta ja peruskoululaisten määrä kasvoi 352 oppilaalla (kasvu 2 % vrt. 2019). Perusopetukseen perustettiin kuusi alueellista tuen ryhmää erityisen tuen oppilaille ja tuen koordinoitua jatkettiin koulupolkukohdaisesti.

Hippoksen ja Mustametsän päiväkodit valmistuivat ja ne otettiin käyttöön 8/2020. Osa kouluista ja päiväkodeista toimi väistötiloissa. Sisäilmaongelmia käsiteltiin alkuvuodesta viisivaiheisen prosessin kautta esitutkinnasta seurataan. Syksyn aikana siirryttiin nelivaiheisen prosessin käyttöön. Prosesseissa kouluja oli yhteensä 20, päiväkotia 13. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen si-

säilmaongelmia käsiteltiin kahdeksassa kohteessa. Kaupin urheilupuisto sekä Hervannan uimahalli olivat pois käytöstä muutostöiden ja perusparannuksen vuoksi.

Lautakunnalle asetettujen toiminnan tavoitteiden toteuma

Sivistys- ja kulttuurilautakunnalle asetettiin vuoden 2020 talousarviossa yhdeksän sitovaa toiminnan tavoitetta. Vuoden lopun tilanteessa tavoitteista neljä toteutui, kaksi toteutui osittain ja kolme jäi toteutumatta.

Keskeiset poikkeamat toteumissa liittyvät keskeisten kohteiden kävijämääriin, Tampereella järjestettyjen kansallisen ja kansainvälisen tason tapahtumien määrään sekä talouden tasapainottamisohjelman taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseen. Tavoitteiden eteneminen on tarkemmin kuvattu alla olevassa taulukossa.

Nro	Toiminnan tavoite 2020	Tavoitteen toteuma (tammi-joulukuu 2020)	
4	Koululaisten fyysinen toimintakyky on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Oppilaiden fyysistä toimintakykyä mitataan vuosittain tehtävillä valtakunnallisilla 5. ja 8. luokkalaisten Move!-mittauksilla. Mittaustulosten perusteella koululaisten fyysinen toimintakyky on parantunut osittain edelliseen vuoteen verrattuna. Kestävyys- ja liikkumistaitojen osalta 5.-luokkalaisten alimman tuloskolmanneksen tulosten määrä on lisääntynyt kestävyyskunnan osalta 2,7 prosenttiyksikköä. 8.-luokkalaisten alimman tuloskolmanneksen tulosten määrä on lisääntynyt kestävyyskunnan osalta 2,5 prosenttiyksikköä. Kehon liikkuvuuden osalta 5.-luokkalaisten alaselän ojennuksessa onnistuneiden osuus on parantunut 1 prosenttiyksikön. 8.-luokkalaisten alaselän ojennuksessa onnistuneiden osuus on parantunut 5 prosenttiyksikköä. Käsitteily- ja havaintomotoristen taitojen sekä yläraajan voiman osalta 5.-luokkalaisten alimman tuloskolmanneksen tulosten määrä on lisääntynyt 2,7 prosenttiyksikköä. 8.-luokkalaisten alimman tuloskolmanneksen tulosten määrä on lisääntynyt 2,4 prosenttiyksikköä. Tavoite toteutui osittain.	+/-
10	Tyytyväisyys palveluihin on parantunut valituissa kohteissa (perusopetus, nuorisopalvelut)	Perusopetuksen asiakastyytyväisyys on parantunut vuodesta 2019 koronatilanteesta ja etäopetukseen siirtymisestä huolimatta. Vuonna 2019 keskiarvo oli 8,36 (vastauksia 2419) ja vuonna 2020 keskiarvo on 8,65 (vastauksia 2519). Asteikko oli 4-10. Nuorisopalvelujen asiakastyytyväisyys on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2019 NPS-lukema oli 40 ja vuonna 2020 viimeisin NPS-lukema ennen koronasulkuja oli 69. Tavoite toteutui.	+
13	Uusia digitaalisia asiointimahdollisuuksia on otettu käyttöön	Vuoden 2020 aikana esi- ja perusopetuksessa otettiin käyttöön 50 erilaista digitaalista lomaketta Wilma-järjestelmässä. Perusopetuksen kaikki keskeiset prosessit toteutetaan täysin digitaalisesti. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuprosessia sujuvoitettiin robotiikan avulla sekä eVaka-toiminnanohjausjärjestelmän kehittäminen aloitettiin. Lisäksi tapahtuma- ja harrastuskalenterin käyttö sekä etäpalvelujen tuotanto vakiintui. Tavoite toteutui.	+
24	Kävijämäärät keskeisissä kohteissa (ks. mittarit) ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna	Koronakriisin vuoksi kävijämäärät jäivät kaikissa kohteissa edellisvuotta alhaisemmiksi. Viikkaan kesän ansiosta osassa museoiden kävijämäärät olivat kuitenkin tilanteeseen nähden hyvät. Esimerkiksi Vapriikin kävijämäärä jäi vain 20 000 kävijää edellisvuodesta. (~150t / ~170t). Särkänniemen huvipuisto avautui vastuullisesti 11.6. tiukkojen rajoitusten alaisena ja toi kesällä olosuhteisiin nähden merkittävän määrän matkailijoita Tampereelle. Tammi-joulukuussa Särkänniemen kävijämäärät laskivat 55,4 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna (681 417 -> 303 902). Tavoite ei toteutunut.	-

25	Tampereella järjestettyjen kansallisen ja kansainvälisen tason tapahtumien määrä on säilynyt edellisen vuoden tasolla	Vallitsevan koronatilanteen johdosta Tampereella vuonna 2020 järjestettäväksi suunnitelluista kansainvälisistä kongresseista noin 17 % on peruttu sekä 64 % siirretty myöhemmän ajankohtaan tai järjestetty virtuaalisena. Myös suurin osa merkittävistä kansainvälisistä urheilu- ja kulttuuritapahtumista on siirretty tuleville vuosille. Koronatilanteen vuoksi kansainvälisten tapahtumien hakuprosesseja on myös keskeytetty tai siirretty tulevaisuuteen. Tapahtumayksikkö koordinoi siirtoja ja yrittää löytää kansainvälisten- ja kansallisten toimijoiden kanssa parhaat mahdolliset ratkaisut. Tavoite ei toteutunut.	-
26	Tampereen hakemus vuoden 2026 Euroopan kulttuuripääkaupungiksi on edennyt hakuprosessin toiseen vaiheeseen	Tampereen valtuuskunta on esitellyt hakemuksen ja vastannut kysymyksiin EU:n asiantuntijaraadin kuulemistilaisuudessa Helsingissä 23.6. Raadin päätös Tampereen (ja kahden muun hakijan) pääsystä jatkuu, kulttuuripääkaupunkihauun toiseen vaiheeseen, on saatu 24.6. Tavoite toteutui.	+
42	Talouden tasapainottamishohjelman taloudelliset tavoitteet on saavutettu	Talousohjelmassa päätetyillä talouden tasapainottamistoimenpiteillä tavoiteltiin vuonna 2020 yhteensä 1,9 milj. euron säästöjä. Toteutunut säästö oli 1,5 milj. euroa. Kasvatus- ja opetuspalvelujen toimenpiteet toteutuivat suunnitellun mukaisesti. Koronapandemia vaikutti kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen tulotavoitteiden saavuttamiseen. Lisäksi avustukset toteutuivat vuosisuunnitelmaa suurempina, koska lautakunta myönsi 0,3 milj. euron lisäavustuksen koronapandemian vaikutusten lieventämiseen. Tavoite ei toteutunut.	-
43	Työvoimakustannukset ovat vuosisuunnitelman mukaiset	Sivistys- ja kulttuurilautakunnan työvoimakustannukset toteutuivat 4,8 milj. euroa (2,3 %) vuosisuunnitelmaa pienempinä. Koronaviruspandemian aiheuttama toimintojen supistaminen on vaikuttanut henkilöstökulujen säästöihin. Tavoite toteutui.	+
48	Tuottavuuspiloteissa on kehitetty prosesseja tuottavuuden parantamiseksi sekä luotu tuottavuuden mittarit johtamisen ja seurannan tueksi	Kirjastopalvelujen tuottavuuspiloteissa on tunnistettu tarkasteltavat prosessit ja määritelty keskeiset mittarit. Kasvatus- ja opetuspalveluiden piloteissa on kehitetty prosesseja tuottavuuden parantamiseksi ja otettu käyttöön suoriteperustaisen budjetoinnin työkalu, jolla yksikön johtajat voivat paremmin seurata ja reagoida toiminnan ja talouden muutoksia. Organisaatiouudistuksen vuoksi kasvun- ja opinpolkujen yhteisen budjetin käytön kokeilu päätettiin lopettaa. Tältä osin suunniteltu ei toteudu täysin. Tavoite toteutui osittain.	+/-

Lautakunnan talous

Sivistys- ja kulttuurilautakunnan toimintakate toteutui 2,8 milj. euroa talousarviota parempana. Koronaviruspandemian aiheuttama toiminnan supistuminen vaikutti merkittävästi toimintatuottojen ja toimintakulujen toteumaan. Tilinpäätöksessä nettomenojen kasvu on 10,6 milj. euroa eli 2,8 % edellisvuoteen verrattuna. Nettomenojen kasvuun vaikutti erityisesti maksujen myyntituottojen aleneminen.

Toimintatuotot toteutuivat 6,1 milj. euroa budjetoitua pienempinä, mikä johtui pääosin koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilanteen vuoksi alentuneista maksutuotoista. Lisäksi myös myyntituotot ja vuokratuotot toteutuivat suunniteltua pienempinä. Suurimmat tulojen menetykset olivat varhaiskasvatuksessa, liikuntapalveluissa ja filharmoniaassa.

Toimintakulut alittuivat 8,8 milj. euroa. Koronaviruspandemian aiheuttama toiminnan supistuminen näkyi

säästöinä erityisesti henkilöstökuluissa, palvelujen ostoissa sekä aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa. Henkilöstökulujen alitus johtui sijaisten ja muun määräraikaisen henkilöstön vähenemisestä, palkattomien vapaiden lisääntymisestä ja lomapalkkavelan vähenemisestä. Palvelujen ostojen alittumiseen vaikuttivat mm. näyttelyjen ja tapahtumien, ateriapalvelujen, sekä matkustus- ja kuljetuskustannusten toteutuminen suunniteltua pienempinä. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän kulujen säästö johtui kasvatus- ja opetuspalvelujen tarvikkehankintojen ja oppilasruokailun elintarvikekustannusten vähenemisestä. Avustusten ylitys johtui kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen toiminta- ja kumppanuusavustuksista. Ylitykseen vaikutti osaltaan avustusyhteisöille myönnetty korona-lisäavustukset.

Koronaviruspandemian vaikutus lautakunnan toimintatuottojen alitukseen oli arviolta noin 5,9 milj. euroa

ja toimintakulujen alituksen noin 5,5 milj. euroa. Lisäksi Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi korona-avustuksia varhaiskasvatukselle, perusopetukselle sekä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluille. Avustuksista kohdistettiin vuodelle 2020 käytön mukaan yhteensä 1,3 milj. euroa.

Investoinnit toteutuivat 1,7 milj. euroa talousarviota pienempinä, mikä johtui hankkeiden viivästyisestä ja siirtymisestä vuodelle 2021. Kasvatus- ja opetuspalvelujen ensikertaisen kalustamisen menot toteutuivat suunniteltua pienempinä muun muassa sen vuoksi, että Tammerkosken koulutalon ja Pispalan koulun tilat valmistuvat vasta vuonna 2021. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen investointien toteumaan vaikutti muun muassa Sorsapuiston tekojääalueen viimeistelyn, Pyynikin uimarannan esteettömien laiturien hankinnan ja Hervannan uimahallin peruskorjauksen viivästyminen.

SIVISTYS- JA KULTTUURILAUTAKUNTA

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2020	Ero
Toimintatuotot			
Myyntituotot	7 725	8 108	-383
Maksutuotot	17 645	23 004	-5 358
Tuet ja avustukset	8 909	8 623	286
Vuokratuotot	744	1 227	-483
Muut toimintatuotot	748	865	-117
Toimintatuotot yhteensä	35 771	41 827	-6 056
Valmistus omaan käyttöön	51	0	51
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-165 904	-170 154	4 250
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-33 663	-33 964	301
Muut henkilösivukulut	-5 759	-6 001	242
Palvelujen ostot	-67 785	-69 002	1 217
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 365	-16 373	3 008
Avustukset	-43 450	-42 698	-752
Vuokratulut	-92 197	-92 451	254
Muut toimintakulut	-1 089	-1 326	237
Toimintakulut yhteensä	-423 161	-431 969	8 808
Toimintakate	-387 390	-390 142	2 752
Rahoitustuotot ja -kulut	58	0	58
Vuosikate	-387 332	-390 142	2 810
Poistot ja arvonalentumiset	-5 920	-6 548	628
Tilikauden tulos	-393 252	-396 690	3 438

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2020	Ero	Alkuper. TA 2020	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-8 483	-10 200	1 717	-6 198	-4 002	0

SITOVAT ERÄT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2020	Ero	Alkuper. TA 2020	KV:n muutokset	Muut muutokset
Sivistys- ja kulttuurilautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-387 313	-390 067	2 754	-389 629	-438	0
Hiedanranta	-77	-75	-2	-75		

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2020	Ero	Alkuper. TA 2020	KV:n muutokset	Muut muutokset
Sivistys- ja kulttuurilautakunta, nettoinvestoinnit	-8 483	-10 200	1 717	-6 198	-4 002	0

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Kasvatuksen ja opetuksen palveluryhmän toiminta järjestetään siten, että toiminnan johtamisessa ja ohjauksessa toteutetaan sujuvan kasvun ja opinpolun periaatetta. Kunta tarjoaa varhaiskasvatuslain mukaista varhaiskasvatusta ja perusopetuslain mukaista esiopetusta kaikille sitä tarvitseville lapsille. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuuteen kuuluvat kunnallinen ja yksityinen varhaiskasvatus, esiopetus sekä lakisääteinen kotihoidontuki. Kunnallisena palveluna järjestettiin päiväkotihoidon, perhepäivähoidon, avointa varhaiskasvatusta, esiopetuksen jälkeistä päivähoitoa ja esiopetusta täydentävää kerhotoimintaa sekä erityistä hoitoa ja opetusta tarvitsevien lasten yksikön (ERHO) palvelua. Tampere toteutti varhaiskasvatuspalveluissa Tampereen seutukuntien sopimusta varhaiskasvatuksen järjestämisestä kuntien välisenä ostopalveluna.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Varhaiskasvatusta ja esiopetusta järjestettiin Tampereella lakisääteisen Suomen ja ruotsin kielen lisäksi englannin, ranskan ja saksan kielellä. Perusopetuslain mukaista esiopetusta järjestettiin pääsääntöisesti kunnallisena palveluna. Englanninkielistä esiopetusta toteutettiin ostopalveluna ja esiopetusta täydentävä toiminta järjestettiin varhaiskasvatuspalveluna yksityisen hoidon tuella. Ruotsinkielistä esiopetusta toteutettiin kevätlukukausi 2020 ostopalveluna ja 1.8.2020 lähtien toiminnasta vastasi Svenska samskolan omalla opetuksen järjestämisluvallaan.

Palvelusetelipäiväkotien toiminta kasvoi 10,5 %, lisäksi pieniä yksityisiä päiväkotia siirtyi yksityisen hoidon tuella palvelusetelitoimintaan. Kunnallisen varhaiskasvatuksen ja perhepäivähoidon määrät laskivat lievästi (-3,5%) vuoden 2019 tasosta sekä koronapandemian että lisääntyneen palveluse-

telitoiminnan vuoksi. Esiopetukseen osallistui yhteensä, sisältäen sekä kunnallisen että ostopalvelutoiminnan, 12 lasta enemmän kuin edellisenä vuonna. Muutos edelliseen vuoteen nähden oli vain 0,6%. Kesäkuussa esi- ja alkuopetuksen oppilaille järjestettiin alueellista kesäkerhotoimintaa.

Varhaiskasvatuksen palveluverkko-muutoksina valmistuivat elokuussa Hippoksen ja Mustametsän päiväkodit. Atalan neuvolan tiloihin tehdyt muutokset valmistuivat varhaiskasvatuksen käyttöön. Muuton yhteydessä luovuttiin Atalan päiväkodin vanhoista vuokratiloista. Muotialan laajennus otettiin käyttöön ja Pikku-Muotialan lapset siirtyivät Muotialan päiväkotiin. Vuoden aikana luovuttiin Lentävänlaakson päiväkodista.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnan kehittämisen strategiset painopisteet olivat: joustava esi- ja alkuopetus, harrastamisen ja liikkumisen edistäminen, tuen ja ohjauksen kehittäminen sekä yhteisöllisen toimintakulttuurin ja digitaalisuuden edistäminen. Kehittämistyö toteutettiin neljällä kasvun ja opin polulla: Takahuhti, Irjalan koulutalo, vastaa esi- ja alkuopetuksesta, Sampo harrastamisesta ja liikkumisesta, Vuores ja Ahvenisjärvi vastaavat digitaalisuudesta ja yhteisöllisestä toimintakulttuurista ja Tesoma tuen ja ohjauksen kaupunkikohtaisesta kehittämisestä. Tuen ohjausryhmän oheen perustettiin oppilashuollon laatua ja kehittämistä edistävä ohjausryhmä yhteistyössä kouluterveydenhuollon kanssa. Jokaiselle tehtävälle on muodostettu omat ohjausryhmänsä vastaamaan kehittämisen seurannasta. Lisäksi esi- ja alkuopetuksessa laajennettiin vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen pilottia seitsemällä ryhmällä.

Varhaiskasvatuksen laadun- ja varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen arviointia on jatkettu Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen indikaattorien avulla. Jokaisen päiväkodin

toimintasuunnitelmassa on määritelty laadullinen kehittämiskohde ja sen indikaattorit. Toimintakulttuurin kehittämistä tuettiin kehittäjäopettajamallin avulla, vahvistamalla johtamisrakennetta sekä lisäämällä lasten ja huoltajien osallisuuden mahdollisuuksia. Varhaiskasvatuksessa huomioitiin valtakunnallinen tasa-arvovuosi 2020 kannustamalla päiväkotia laatimaan omaan yksikköön tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen suunnitelmaa tuen järjestämisestä jalkautettiin vuoden 2020 aikana. Tarvittava tuki järjestetään ensisijaisesti lapsen kasvun ja opinpolun sisällä. Alueellisen tuen järjestelmää vahvistettiin perustamalla seitsemän integroitua esiopetusryhmää ja kolme varhaiskasvatuksen integroitua ryhmää.

Varhaiskasvatuksessa käynnistettiin eVaka toiminnanohjausjärjestelmien kehittämistyö yhteistyössä Espoon ja Tietohallinnon kanssa. Päiväkodin johtajien talousosaamista vahvistettiin ottamalla käyttöön SPB -talouden suunnittelu- ja seurantarjestelmä. Perhekeskustoimintaa toteutettiin alue- ja perhekeskustiimien avulla.

Palvelukokonaisuuden talous

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintakate toteutui 2,6 milj. euroa talousarviota parempana.

Toimintatuotot toteutuivat 2,2 milj. euroa budjetoitua pienempinä, mikä johtui asiakasmaksutulojen toteumasta. Koronaviruspandemian aiheuttama toiminnan supistuminen pienensi maksutottoja noin 2,0 milj. euroa. Myös elokuun alusta alkaen tehdyt tulorajojen indeksitarkistukset ja lapsimäärän väheneminen vähensivät asiakasmaksujen toteumaa. Vastaavasti kunnallisen tuotannon myyntitulot ylittyivät, koska päivähoidossa oli ennakoitua enemmän ulkokuntalaisia lapsia, joista osa vaativan hoidon ja tuen tarpeessa olevia.

Toimintakulut toteutuivat 4,8 milj. euroa talousarviota pienempinä. Suurimmat säästöt olivat henkilöstökuluissa ja aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmässä. Henkilöstökuluja alensivat koronaviruspandemiasta aiheutunut sijaiskustannusten väheneminen ja palkattomat vapaat sekä lomapalkkavelan väheneminen.

Tarvikehankinnat toteutuivat suunniteltua pienempinä ensikertaisen kalustamisen kohteissa ja poikkeustilanne vähensi osaltaan päiväkotien hankintoja. Kotihoidontuen avustukset alittuivat, koska osallistumisten nousun vuoksi lapsia on siirtynyt kotihoiton tuen piiristä päivähoitoon. Lisäksi

vuokrakulut alittuivat tilamuutosten vuoksi.

Investoinnit toteutuivat 0,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä, mikä johtui päiväkotien valmistusaikataulujen viivästyisestä. Osa ensikertaisen kalustamisen hankinnoista ajoittuu vuodelle 2021.

VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2020	Ero	Alkuper. TA 2020	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	12 492	14 704	-2 212	13 922	0	782
Toimintakulut	-134 392	-139 237	4 845	-138 875	69	-431
Toimintakate	-121 900	-124 533	2 633	-124 953	69	351
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2020	Ero	Alkuper. TA 2020	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-890	-1 145	255	-1 025	-120	

Perusopetus

Kasvatus- ja opetuspalveluiden palveluryhmä järjestää perusopetuslain mukaisesti alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille maksutonta perusopetusta. Perusopetuksen palvelukokonaisuuteen sisältyvät perusopetus, lisäopetus, monikielisille oppilaille tarkoitettu perusopetukseen valmistava opetus, sairaalaopetus sekä koululaisen kunnallinen ja yksityinen aamu- ja iltapäivätoiminta. Lisäksi perusopetus vastaa ranskankielisestä esiopetuksesta sekä kouluissa järjestettävästä erityisopetuksen esiopetuksesta. Tampere vastaa yliopistollisen sairaalan sijaintikuntana sairaalaopetuksen järjestämisestä. Tampere toteuttaa Tampereen seutukuntien sopimusta esi- ja perusopetuksen kustannusten korvaamisesta. Tampereella perusopetusta järjestetään suomen ja ruotsin kielen lisäksi englannin, ranskan ja saksan kielellä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Koronatilanne vaikutti merkittävästi perusopetuksen toimintaan ja lisäsi koko henkilöstön kuormitusta. Lisäksi keväen 2020 etäopetusjakson ja sen aiheuttamat oppimisvajeet ja tuen tarpeen lisääntyminen on nähtävissä, mutta kokonaistilanne selviää tulevina vuosina. Koronatilanne muutti perusopetuksen toimintatapoja ja sillä oli positiivisia vaikutuksia henkilöstön digitaitoihin.

Nykyisen opetussuunnitelman jalkauttamista jatkettiin edelleen laajalla täydennyskoulutustarjonnalla sekä kaupungin omien ops-agenttien avulla. Varhennuttua kielten opetusta kohdennettiin edelleen kaikille ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille. Oppilaiden tuen rakenteen hyväksytyä suunnitelmaa toteutettiin kaikilla koulupoluilla. Kouluille perustettiin kuusi uutta erityisluokkaa tuen tarjoamiseksi oppilaiden lähikoululla. Alueiden myönteistä erityiskohtelua jatkettiin aiempien vuosien tapaan budjettikohdennuksin Hatanpään, Kaukajärven, Etelä-Hervannan, Tesoman ja Lielahden koulupoluilla.

Tampereen kaupungin strategian ja perusopetuksen opetussuunnitelman jalkauttamista jatkettiin kaupunkikohdaisilla kehittämistehtävillä. Ahvenisjärven ja Vuoreksen koulut kehittävät yhteisöllistä toimintakulttuuria ja digitaalisuutta. Tesoman koulun tehtävänä on kehittää oppilaiden ohjauksen ja tuen rakennetta. Joustavan esi- ja alkuopetuksen toimintamallin kehittämistehtävästä vastaa Atalan koulu ja Sammon koululla kehitetään harrastamisen ja liikkumisen kokonaisuutta. Lisäksi Tampereen kansainvälinen koulu (Fisita) kehittää kansainvälisyyttä ja kielitietoista opetusta.

Vuosiluokkiin sitomattoman esi- ja alkuopetuksen toimintamallin pilotteja jatkettiin kahdeksassa yksikössä, jotka ovat: Atalan, Annalan, Etelä-Hervannan, Hatanpään, Kämmenniemen, Tesoman, Tammelan ja Juhannuskylän kouluissa. Toimintamalli tarjoaa joustavan tavan oppia yksilöllisesti lapsen herkkyytasot huomioiden. Kokeilusta tehtiin kysely toimijoille, jonka analyysi valmistuu tammikuussa 2021.

Koululaisten harrastamisen ja liikkumisen edistämisen lanseerattiin sivusto [Lupa liikkua ja harrastaa](#), johon on koottu kaikki koulupäivän aikana tapahtuva harrastustoiminta sekä koulupäivän jälkeinen toiminta.

Perusopetuksen toiminnanohjausjärjestelmän kilpailutus valmistui vuonna 2019. Vuonna 2020 otettiin käyttöön uusi järjestelmä (Wilma). Tampereen kaupungin perusopetus sitoutui viiden suuren kaupungin (Vantaa, Espoo, Turku ja Oulu) DigiOne-hankkeeseen vuoden 2023 loppuun saakka. Hankkeessa luodaan valtakunnallinen oppimisen ekosysteemi perusopetukseen ja lukio- koulutukseen.

Vuonna 2020 valmistuneet kohteita oli Lentäväniemen koulun perusparannus. Vuoden 2020 alussa sisäilmatyöryhmiä toimi yhteensä 19 koululla.

Palvelukokonaisuuden talous

Perusopetuksen toimintakate toteutui 1,5 milj. euroa talousarviota parempa-

Toimintatuotot toteutuivat 0,1 milj. euroa budjetoitua pienempinä. Koronaviruspandemian aiheuttama poikkeus-tilanne vähensi aamu- ja iltapäivätoiminnasta saatavia asiakasmaksutuloja noin 0,2 milj. euroa. Vastaavasti myyntituotot ylittyivät, koska perusopetuksessa oli ennakoitua enemmän ulkokuntalaisia lapsia. Lisäksi tukia ja avustuksia jaksotettiin vuodelle 2020 hieman budjetoitua vähemmän.

Toimintakulut toteutuivat 1,6 milj. euroa talousarviota pienempinä. Poikkeus-tilanne pienensi erityisesti henkilöstökuluja ja tarvikkehankintoja. Henkilöstökulujen säästöjä aiheuttivat sijaiskulujen vähentyminen ja palkattomat vapaat. Toisaalta perusopetuksessa tuen lisätarve kasvoi koronaviruspandemian vuoksi, mutta tähän saatiin valtakunnallista rahoitusta. Aineet, tarvikkeet ja tavarat tiliryhmän budjetti alittui, koska ensikertaisen kalustamisen kohteissa menot toteutuivat suunniteltua pienempinä ja osa laitehankinnoista toteutettiin leasing-sopimuksilla. Lisäksi koronaviruspandemia vähensi koulujen tarvikemenoja ja oppilasruokailun elintarvikkekustannuksia. Palvelujen ostot ylittyivät pääosin Tampereen ulkopuolella koulua käyvien koulunkäyntikustannusten kasvusta. Avustukset ylittyivät aamu- ja iltapäivätoiminnan lukukausiavustuksista ja järjestäjille koronapandemian vuoksi maksetuista kompensatioista johtuen. Vuokratulot ylittyivät uudisrakennus- ja remonttikohteiden väistötilojen vuokrien ja leasingvuokrien kasvun vuoksi. Koronaviruspandemia lisäsi osaltaan oppilaiden leasinglaitteiden tarvetta.

Investoinnit toteutuivat 0,7 milj. euroa talousarviota pienempinä rakennushankkeiden viivästyisestä johtuen. Tammerkosken koulutalon remontti ja Pispalan koulun tilat valmistuvat vasta vuonna 2021. Osa ensikertaisen kalustamisen hankinnoista ajoittuu vuodelle 2021.

PERUSOPETUS

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2020	Ero	Alkuper. TA 2020	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	11 437	11 545	-108	9 467	-53	2 131
Toimintakulut	-184 707	-186 283	1 576	-183 596	-205	-2 482
Toimintakate	-173 270	-174 738	1 468	-174 129	-258	-351
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2020	Ero	Alkuper. TA 2020	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-936	-1 684	748	-1 171	-513	

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Palvelukokonaisuuden tavoitteena on tarjota sivistystä ja elämänlaatua edistävät hyvinvointipalvelut, kannustaa kuntalaisia aktiiviseen ja monipuoliseen harrastus- ja vapaa-aikatoimintaan, säilyttää Tampereen kaupunki vetovoimaisena asuin- ja matkailupaikkakuntana sekä kehittää korkeatasoisia kulttuuri- ja liikuntapalveluja. Kunnan tehtäväksi on lailla säädetty kirjasto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalvelujen sekä taiteen perusopetuksen järjestäminen. Näiden lisäksi Tampereen kaupunki järjesti museo- ja vapaan sivistystyön palveluja niitä ohjaavien lakien mukaisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämällä kirjastoilla ja museoilla on lakisääteisiä valtakunnallisesti rahoitettuja tehtäviä, joita Tampereella toteuttivat kaupunginkirjasto sekä Tampereen museot. Tampereen kaupunki järjesti kansalaisopistopalvelut myös Ylöjärvelle. Palveluryhmässä toteutettiin ulkopuolisen rahoituksen turvin alueellisia kulttuuri- ja nuoriso-työhankkeita. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut järjestettiin pääosin kaupungin omana toimintana. Kulttuuri- ja liikuntatoimijoita tuettiin merkittävästi toiminta- ja tapahtuma-avustuksin palvelujen monipuolisuuden turvaamiseksi.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Koronakriisi määritteli merkittävästi palveluryhmän toimintaa. Ulkoliikunnan olosuhteita lukuun ottamatta palvelut olivat pääosin suljettuna tai siirrettyinä verkkoon maaliskuun lopusta kesäkuuhun sekä uudelleen vuoden lopulla. Kokoelma-, kunnostus- ja huoltotyöt sekä kehittäminen jatkuivat normaalisti läpi vuoden. Palvelujen siirtäminen verkkoon kehitti pysyvästi palvelutoimintaa ja jatkossa asiakkaita on pyrkimys palvelulla yhä monikanavaisemmin. Erityisesti digitaalisessa nuorisotyössä tavoitettiin uusia asiakkaita ja kohderyhmiä.

Museoiden ja kulttuuritalojen näytelyohjelmaan tuli merkittäviä muutoksia koronan seurauksena, mutta vuosi oli olosuhteisiin nähden menestyksenkäs. Erityisesti kesällä saavutettiin suuret kävijämäärät. Museoiden vetovoimaisuutta kehitettiin tilojen konseptiuudistuksilla, tekemällä sisältöjä tunnetuksi digitaalisissa kanavissa sekä edistämällä Sara Hildénin taidemuseon ja Tampereen taidemuseon uudisrakennushankkeita. Julkisen taiteen hankkeita, erityisesti Ratikan taidetta ja prosenttitaidehankkeita edistettiin. Hämeensillan veistokset palautettiin kunnostettuna paikoilleen. Tampere Filharmonia tarjosi korkeatasoista musiikkia sekä eri ikäryhmille suunnattu taidemusiikkikasvatusta sekä liveyleisölle että digitaalisissa kanavissa. Kulttuurikasvatusohjelmasta Taidekaaresta tuli kokonainen kahdeksaluokkalaisten kokonaisuuden vakinaistuessa. Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatusohjelman pilotointi käynnistyi. Lastenkulttuurikeskus Rullan toiminta siirtyi väistötiloihin. Uusi kirjastoauto, Härmälän kirjaston peruskorjaus sekä Nekalan konttikirjasto valmistuivat. Peltolammille avattiin uusi omatoimikirjasto kirjaston siirryttyä väistötilaan. E-kirjojen, e-äänikirjojen, etäkäyttöisten lehtien, etämusiikkiopetuksen ja suoratoistettavien elokuvien, sarjojen ja musiikin käyttö kasvoi voimakkaasti kirjastoissa.

Nuorisotyössä panostettiin lasten ja nuorten osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen ja vakinaistetaan perheliikuntatoiminta. Monitoimitalo 13 muutti nimensä Nuorten Kulttuuritalo 13:ksi ja profiloitui aiempaa vahvemmin nuorisokulttuurin edistämiseen. Kaupin urheilupuistoon valmistui pesäpallokenttä ja Sorsapuistoon suuren suosion saavuttanut tekojää. Hakametsän kampusalueen suunnittelu- ja kehittämistyö sekä Hervannan uimahallin peruskorjaus jatkuivat. Merkittävät tapahtumat jouduttiin pääosin perumaan

yleisurheilun Ruotsiottelua lukuun ottamatta.

Kaupunkitasoisia toiminnan painopisteitä konkretisoitiin muun muassa harrastamisen tukipalveluita kehittämällä, digitalisaation vauhdittamisena sekä hiilineutraaliustoimenpiteitä linjaamalla. Kaupunkitasoisten painotusten lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa korostui yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistäminen Tampereen kaupungin kulttuuristrategian mukaisesti. Talouden tasapainottamisohjelma näkyi muun muassa toiminta-avustusten leikkauksina, kirjaston aineistomäärärahan supistumisena sekä liikunta- ja museopalvelujen hintojen korotuksina. Organisaatiota kehitettiin osana sivistyspalvelujen uudistusta. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut teki tiivistä yhteistyötä hyvinvoinnin edistämiseksi ja Tampereen vetovoiman lisäämiseksi kaupungin omien yksiköiden sekä eri yhteisöjen kanssa.

Palvelukokonaisuuden talous

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen toimintakate toteutui 1,3 milj. euroa budjetoitua heikompana.

Toimintatuotot toteutuivat 3,7 milj. euroa talousarviota pienempinä, mikä johtui toimipisteiden ja laitosten sulkemisesta keväällä ja loppuvuonna koronaviruspandemian vuoksi. Poikkeustilanne vaikutti erityisesti maksutuotosten kertymään, mutta myös myyntituotot ja vuokratuotot toteutuivat budjetoitua pienempinä. Suurimmat tulojen menetykset ovat liikuntapalveluissa, filharmoniaassa ja museopalveluissa.

Toimintakulujen toteuma oli 2,4 milj. euroa budjetoitua pienempi. Henkilöstökulut ja palvelujen ostot toteutuivat toiminnan supistumisen vuoksi suunniteltua pienempinä. Henkilöstökulujen alitukseen vaikuttivat sijaisten ja muun määräaikaisen henkilöstön sekä ilt- ja viikonloppulaisien väheneminen,

rekrytointien viivästyminen sekä lomapalkkavelan pieneneminen. Palvelujen ostojen alitus aiheutui muun muassa näyttelyjen ja tapahtumien järjestelyistä sekä kuljetus- ja matkustuskustannuksista. Myös vuokratulot alittuivat koronaviruksen aiheuttamasta toimintojen keskeytyksestä johtuen. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnat ylittivät johtuen muun muassa

syksyllä avatun Sorsapuiston tekojään energiakustannuksista, latukoneiston tarvikkeista sekä Filharmonian soitinhankinnoista. Avustusten ylitykseen vaikutti avustusyhteisöille myönnetty korona-lisäavustukset ja Tampere-talon tila-avustuksen kasvu.

Investoinnit toteutuivat 0,7 milj. euroa budjetoitua pienempinä, mikä johtui hankkeiden viivästyisestä.

Suurimmat säästöt aiheutuivat Sorsapuiston tekojääalueen piha-alueiden viimeistelyn ja kesätoimintoihin liittyvien hankintojen siirtymisestä keväälle 2021, Pyynikin uimarannan esteettömien laiturien hankinnan viivästyisestä rakennusluvan käsittelyn vuoksi sekä Hervannan uimahallin peruskorjauksen viivästyisestä.

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

Käyttötalous (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2020	Ero	Alkuper. TA 2020	KV:n muutokset	Muut muutokset
Toimintatuotot	11 842	15 578	-3 736	15 700	0	-122
Toimintakulut	-104 062	-106 449	2 386	-106 322	-249	122
Toimintakate	-92 220	-90 871	-1 349	-90 622	-249	0
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2020	Ero	Alkuper. TA 2020	KV:n muutokset	Muut muutokset
Investointimenot	-6 657	-7 371	714	-4 002	-3 369	